

OHAL VE İŞ DÜNYASI KAYBEDEN TÜRKİYE

Türkiye, 14 yıllık AKP yönetimi sonunda; 15 Temmuz 2016 günü, Türk Silahlı Kuvvetleri içine yerleşmesine ortam sağlanan Fethullah Gülen cemaatine mensup askerlerin menfur darbe girişimini yaşamıştır. Hain kalkışma, milletimizin, siyasi partilerin, basın kuruluşlarının kararlı tutumu, yurtsever asker ve polislerimizin etkin müdahalesiyle durdurulmuştur.

Ne yazık ki; hain darbe kalkışması sırasında 250 vatandaşımız şehit, 2301 vatandaşımız gazi olmuştur.

AKP Hükümeti, FETÖ ile etkin mücadele amacıyla 20 Temmuz 2017 tarihinde “Olağan Üstü Hal” ilan etmiş, 17.10.2017 tarihinde de OHAL’i 5’inci kez uzatmıştır.

CHP; 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı durmuş, sonrasında da terörle mücadeleye her türlü katkıyı sağlama çabasında olmuştur.

Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’nun 24 Temmuz 2016 tarihli “Taksim Bildirgesi”, 7 Ağustos 2016 tarihli “Yenikapı Bildirgesi”, TBMM Darbe Araştırma Komisyonu’na CHP’li üyelerin yazdığı muhalefet şerhi partimizin duruşunu ilan eden belgelerdir.

Bu metinler incelendiğinde; FETÖ ile sadece iktidarın sınırlarını çizdiği çerçevede değil, tüm unsurlarıyla etkin mücadele edilmesi, sorumluların bağımsız yargı önünde hesap vermesinin sağlanması, demokrasi ve hukuk devleti ilkelerinin güçlendirilmesinin talep edildiği görülecektir.

Ne yazık ki; açık çağrı ve uyarılara rağmen Türkiye tam tersi bir yola sokulmuştur.

Kuvvetler ayrılığı ilkesini tamamen yok ederek, tek adam rejimini kurulmasını içeren ve mühürsüz seçimle dayatılan anayasa değişikliği, “kültürel iktidar”ın kurulması için eğitimde akıl ve bilimin dışlanması, demokrasi ve hukuku rafa kaldıran OHAL’in 5’inci kez uzatılarak kalıcılaştırması arayışına girilmiştir.

FETÖ ile mücadele; siyasi ayağın perdelenmeye çalışılması, “damat yargılamaları” ve muhaliflerin FETÖ çuvalına sıkıştırılmaya çalışılmasıyla etkin bir şekilde yürütülmemektedir.

Terörle mücadele için getirilen OHAL; keyfiliklerin, hukuksuzlukların kılıfı olarak kullanılır hale gelmiştir.

Her ne kadar AKP Genel Başkanı Erdoğan, “Biz OHAL’i iş dünyamız daha rahat çalışsın diye yapıyoruz. Soruyorum iş dünyasında herhangi bir aksamanız sıkıntınız var mı? ...Grev tehdidi olan yere biz OHAL’den istifade ederek anında müdahale ediyoruz (12.07.2017)” dese de, süreçten iş dünyası ve ekonomi de olumsuz etkilenmiştir.

İş dünyasının bazı örgütlerinin zaman zaman “kısık sesle” de olsa yaptığı itirazlar, “hukuk ve demokrasiye dönülmeli” çağrıları; OHAL’in olumsuz etkilerine ilişkin temel bir işarettir.

Kredi/vergi teşvikleri, prim ertelemelerine ve mali disiplinden verilen tavizlere rağmen; makine-teçhizat yatırımlarındaki gerileme, işsizlik, enflasyon, faiz, artan bütçe açığı ile ilgili veriler, işlerin iyi gitmediğinin göstergesidir.

Ayrıca iş dünyasına yönelik gerçekleşen;

-OHAL KHK’leriyle doğrudan müdahale (El konulan/kayım atanan şirketler)

-OHAL altında Türkiye imajı, iş dünyasının karşılaştığı sorunlar

-OHAL sürecinde bozulan göstergeler

-OHAL fırsatçılığıyla yapılan müdahale (Oda ve borsa seçimlerinin ertelenmesi) şeklindeki süreçler; ekonominin işlemesi için temel olan güven konusunda ciddi bir erozyon yaratmıştır.

Bu süreç; Türkiye'nin birikimlerinin ağır bir risk altına girmesine yol açmıştır.

Türkiye'nin OHAL ile iyi ve huzurlu bir geleceğe yürümesi mümkün değildir.
OHAL

devam ettiği sürece kaybeden Türkiye olacaktır.

Yakın tarih ve bugünün uluslararası endeksleri göstermektedir ki; refah ve huzurun yolu, akli ve bilimi temel alan eğitim sistemi, demokrasi ve hukuk devletinden geçmektedir.

CHP olarak **"Güçlü Türkiye"ye;**

-Bütün kurallarıyla işleyen, ahlaki değerleri yüksek **güçlü demokrasi,**

- Kuvvetler ayrılığı ilkesinin geçerli olduğu, yargının bağımsız ve tarafsız çalıştığı, hak arama yolları açık olduğu **güçlü hukuk sistemi,**

-Uluslararası düzeyde rekabet gücüne sahip, akıl ve bilimle katma değeri yüksek ürün üretebilen **güçlü üretim sistemi,**

-Gelir adaletini sağlayan **güçlü sosyal devlet,**

-Kazanımları koruyacak ve sürekliliğini sağlayacak liyakati esas alan **güçlü devlet yapılanması**

ile ulaşılabileceğine inanıyoruz.

Bu nedenle OHAL düzenine derhal son verilmeli, "Güçlü Türkiye" için demokrasi ve hukuk devleti yolunda hızlı adımlar atılmalıdır. Bu sadece iş dünyasının değil, toplumun tüm kesimlerinin beklentisidir.

Çetin Osman BUDAK
CHP Genel Başkan Yardımcısı

-OHAL KHK'LERİ İLE DOĞRUDAN MÜDAHALE

Terörle mücadele kapsamında; terörle ilişkili olduğu gerekçesiyle şirketlere mahkemeler eliyle kayyım atamaları yapılmaya başlanmış, ardından KHK ile yapılan düzenlemeyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bu şirketlere kayyım yapılmıştır. Bu süreçte; 1020 şirket TMSF'nin yönetimine geçmiş, TMSF ayrıca 107 gerçek kişinin mal varlıklarına da kayyım olarak atanmıştır.

Söz konusu şirketlerin toplam aktif büyüklüğü yaklaşık 41 milyar lira, özkaynak toplamı yaklaşık 18,2 milyar lira, ciro toplamın yaklaşık 22 milyar olarak açıklanırken, bu şirketlerde 46 bin 357 kişinin istihdam edildiği bildirilmektedir.

OHAL ilanından sonra çıkan hemen hemen tüm KHK'lerde bu şirketlerle ilgili düzenlemeler yer alırken, şirketlerin satışı ile ilgili önce TMSF'ye tanınan yetki, daha sonra TMSF ile ilgili bakana verilmiş, ardından Başbakan'a geçen yetkinin, yeniden TMSF'ye verilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Şirketlerin TMSF'ye geçişi bir tedirginlik kaynağı oluştururken, yargılamalar sonuçlanmadan, bazı şirketlerin **(Balıkesir-Yavaşçalar Av Spor Malzemeleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Sarsılmaz Mühimmat Sanayi A.Ş.'ye satışı)** ihalesiz bir şekilde satılması güven sorununu derinleştirmiştir.

-OHAL İMAJI VE GÜVEN SORUNU

Can ve mal güvenliğinin teminatı, demokrasi ve hukuk devleti ilkeleridir. OHAL süreci yerli ve yabancı yatırımcılar açısından riskleri arttırmaktadır. Nitekim; "Ne kadar güvenli bir ülke OHAL'i de var demiyorlar" tespitiyle de Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, iş dünyasının uzun süredir zaman zaman gündeme getirdiği eleştirilere hak vermiştir.

OHAL sürecinde iş dünyasının yaşadığı bazı olaylar;

-Türkiye'den ithalat yapan firmalar tedarik riski duyuyor, bazı firmalar Türkiye'de iş yaptıkları firmalara el konulması tedirginliğiyle fason üretimlerini başka ülkelere kaydırıyor.

-Uluslararası bazı firmaların OHAL olan ülkelerle kontrat yapmama prensipleri bulunuyor ve Türkiye kökenli firmalarla kendi iç düzenlemeleri gereği kontrat yapmama yoluna gidiyor.

-Sigorta şirketleri; OHAL nedeniyle Türkiye'ye yönelik seyahat ve sağlık sigortası yapmıyor.

-Uluslararası firmaların CEO ve diğer üst düzey yöneticileri Türkiye'ye seyahat gerçekleştiriyor. Üreticiler, sanayiciler, büyük uluslararası firmaların belirlediği ülkelerde ürünlerini tanıtmaya, pazarlamaya çalışıyor.

-KHK'lerle OHAL ilanının gerekçesi dışında ekonomi ile ilgili de düzenlemeler yapılması, yerli ve yabancı firmalar için risk ve belirsizlik oluşturuyor. Belirsizliklerin artması yatırımların da yavaşlamasına, askıya alınmasına neden oluyor.

-Taşınmaz kiralayacak ya da satın alacak yerli/yabancı firmalar; mülk sahiplerinin terörle bağlantılı olmasından endişe duyuyor ve "terörle bağlantısı yoktur" yazısı istiyor.

-Türkiye'ye yönelik seyahat düşüncelerinde olumsuz etki oluşturuyor, özellikle Avrupalı turist başka ülkeleri tercih ediyor. Kongre organizatörleri OHAL nedeniyle Türkiye tercih etmiyor.

-OHAL İLE BOZULAN GÖSTERGELER

AKP hükümetleri 15 yıllık dönemde ekonominin kronik sorunlarının hiçbirine çözüm getiremedi, beton biriktirerek büyüme yoluna gitti. Böyle olunca da 15 Temmuz hain darbe girişimi ve OHAL süreci; işsizlik, bütçe açığı, enflasyon, yüksek faiz, borç yükü gibi sorunların daha da büyümesine yol açtı.

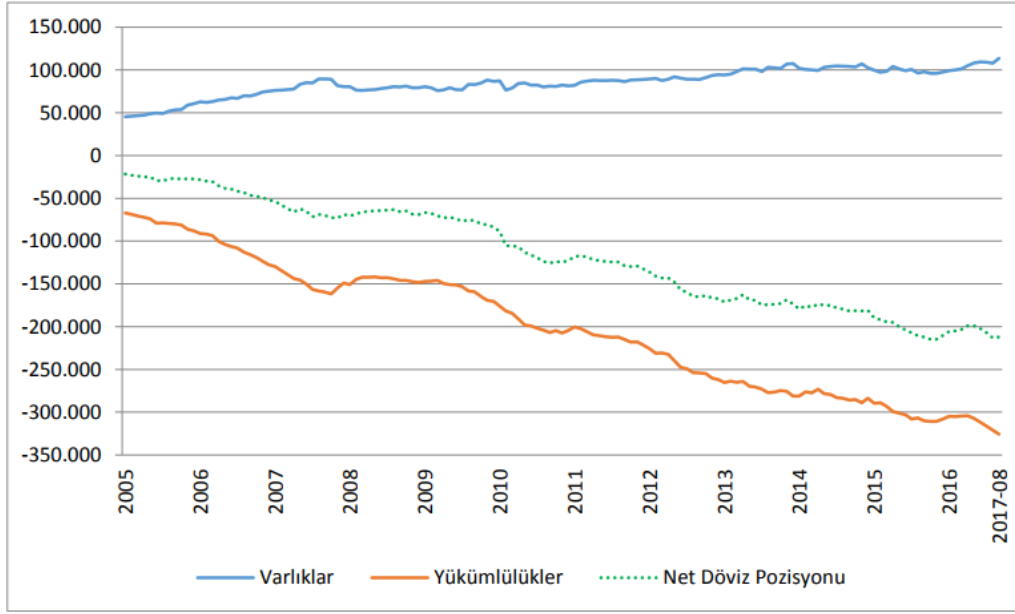
Özellikle mali disiplindeki bozulma, artan borçlanma ihtiyacı ve faizlerin yükselmesi, OHAL koşulları ile birleştğinde yatırımcılarda ve yurttaşlarda tedirginlik yaratıyor. Yatırımcılar yatırımlarını, vatandaşlar da tüketime yönelik harcamalarını erteliyor, azaltıyor.

Ağustos 2016- Ağustos 2017 döneminde merkezi yönetimin borç stoku 108 Milyar TL artarak, 820.4 Milyar TL'ye, ikinci çeyrek sonu itibarıyla dış borç stoku 13 milyar dolar artarak, 432.3 Milyar dolara yükselmiştir. 2003'ten bu yana ilk kez dış borcun GSYH'ye oranı yüzde 50'yi geçerek yüzde 51.8'e yükselmiştir. Türkiye'nin net dış borcu bir yılda 23 milyar dolarlık artışla 283.1 Milyar dolara çıkmıştır.

	2016/8	2017/8
TÜRKİYE BRÜT DIŞ BORÇ STOKU (\$ Milyon)	419.644	432.351
TÜRKİYE NET BORÇ STOKU (\$ Milyon)	260.831	283.105
MERKEZİ YÖNETİM BORÇ STOKU (TL)	711.489	820.483
ÖZEL KESİM NET DÖVİZ POZİSYONU (-)	201.361	212.056

AKP Genel Başkanı Erdoğan'ın "OHAL sizin için değil" dediği özel sektörün net döviz pozisyonu açığı da 10 Milyar dolar artarak, 212 milyar dolara gelmiştir. OHAL'in ilan edildiği 20.07.2016 tarihinden bu yana TL, dolar karşısında yüzde 28.4 düzeyinde değer kaybetmiş, dolar 3.02'den 3.89'a yükselmiştir. Dolar kurundaki bu yükseliş, özel sektörün borç yüküne 184 Milyar TL düzeyinde ek yük bindirmiştir.

Grafik 1. Net Döviz Pozisyonu - Varlık ve Yükümlülükler (Milyon ABD Doları)

(Merkez Bankası Kasım 2017)

TEHDİT, TEŞVİK, ERTELEME ÇARE OLMADI

AKP Hükümeti, 16 Nisan referandumunu çevirebilmek için uzun süredir piyasa güven unsuru olarak sunduğu “mali disiplin”ini de feda etti. Bütçe açığı yılın 9 ayında 31.6 Milyar TL’ye çıkarken, Hükümet borçlanma tavanını arttırmak zorunda kaldı.

Bu süreçte KHK’lerle işverenlere; SGK prim erteleme ve istihdam destekleri getirildi. Ayrıca

Kredi Garanti Fonu (KGF) 349.303 işletmeye 196.7 Milyar TL’lik kefalet, 219.3 Milyar TL’lik kredi,

KOSGEB 274 bin 279 işletmeye 6.7 Milyar TL kredi

TOBB 80 bin işletmeye 5 Milyar TL Nefes kredisi

TESKOMB 600 bin esnafa 10 Milyar TL kredi

sağladı.

Sağlanan kredilerin yatırıma değil, işletme giderleri ve farklı alanlarda yatırım için kullanıldığı tespitleri yapılmaktadır. Makine-teçhizat yatırımlarındaki gerileme bu tespitleri doğrulamaktadır. Makine-teçhizat yatırımları 4 çeyrekte gerilerken, 2017’nin ilk çeyreğinde yüzde 12, ikinci çeyreğinde de yüzde 8.6’lık gerileme olmuştur.

Üretime dönük yatırımlarda artış olmaması işsizliğin de büyümesine yol açtı. Kredi, destek, SGK prim ertelemeleri ve yeni istihdam teşviğiyle birlikte AKP Genel Başkanı Erdoğan’ın “TOBB üyesi her işletme bir kişiyi işe alsın” baskısına rağmen, işsizlik çift haneden düşmedi, Ağustos 2017’de yüzde 10.6 oldu.

Özellikle genç işsizliğinde ciddi bir artış yaşandı. Üniversite mezunu işsiz sayısı son bir milyonun üzerine çıkarken, 15-24 yaş grubunda ne istihdamda ne eğitimde olanların oranı yüzde 28’e yükselirken, genç kadınlarda bu oran yüzde 38.6 olarak tespit edildi.

-OHAL FIRSATÇILIĞIYLA MÜDAHALE

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) bağlı oda ve borsaların 1 Ekim 2017 tarihinde başlayacak seçimleri; 24.09.2017 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu kararıyla, seçimlere bir hafta kala ertelenmiştir.

Seçim yarışının başladığı, adayların ortaya çıktığı süreçte; hem de hiçbir gerekçe göstermeden alınan erteleme kararı, oda ve borsaların iradelerine açık müdahale oluşturmuştur. Kamuoyuna yansıyanlar da Hükümetin kendine yakın adayların seçilmeme ihtimali nedeniyle, zaman kazanabilmek için seçimlerin ertelenmesi yoluna gittiği şeklindedir.

Hükümetle uyumlu çalışan iş dünyasının; kendi örgütlerinin yöneticilerini seçmesine bile müdahale edilmesi, demokrasiye olan inancı zayıflatacak, kurumların itibarında erozyona neden olacaktır.

-İŞ DÜNYASINDAN ÇAĞRILAR

OHAL'in ekonomiye olumsuz etkileri konusundaki tespitler, iş dünyası tarafından paylaşılır durumdadır ve zaman zaman da bunun gündeme getirildiği görülmektedir. Ancak, OHAL baskısı ve bini aşkın şirkete el konulan süreç; bu itirazların da yüksek sesle yapılmasına engel oluşturmaktadır.

İş dünyasından yansıyan bazı tepkiler şöyle:

“-Tescilli Markalar Derneği Başkanı (TMD) Yönetim Kurulu Başkanı ve Global Blue Türkiye Genel Müdürü Hülya Aslantaş: “OHAL markaları ürkütüyor. Türkiye’de siyasal, sosyal önemli bir değişimden geçiliyor ve OHAL nedeniyle hızlı değişen kanunlar ve bir gecede değişen uygulamalar yabancıyı ürkütüyor. Marka, şu kadar yatırım yaparım, şu kadar vergi öderim, şu kadar kazanırım diye düşünürken, bir anda herşey değişiyor.” (Sözcü 18.10.2017/ <http://www.sozcu.com.tr/2017/ekonomi/ohal-kararlari-markalari-urkutuyor-2053626/>)

TÜSİAD Başkanı Erol Bilecik: Pek çok talihsiz olay yaşadık ama artık bunları geride bırakmamız ve normalleşmemiz gerekiyor. Güven eksikliğini telafi edemezsek, yatırımcının önüne açık ve net bir yol haritası koyamazsak yüksek büyümeyi sürdüremeyiz. (03.10.2017 Hürriyet <http://www.tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/9802-tusiad-baskani-bilecik-guclu-ekonomi-icin-olmazsa-olmazlari-siraladi>)

... Yine iki kere ikinin dört etmesi gibi hukukun üstünlüğü ve hukuka olan güven, yatırım ortamınıza kesinlikle olumlu yansıyor... OHAL mevcutken bu iki kavramdan çok güçlü bir şekilde bahsetmeniz mümkün olmuyor. Bir nevi mücadeleye 1-0 yenik başlıyorsunuz. Yabancı yatırımcının önünde beliren uyarı “state of emergency” yani acil durum; hatta çok daha ilerisi “olağanüstü” durum. Bu da kuşkusuz güven telkin edici bir ibare değil” (16.10.2017 Dünya <http://www.tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/9765-tusiad-yonetim-kurulu-baskani-erol-bilecik-in-dunya-gazetesi-roportaji>)

...Hukuk, demokrasi ve özgürlükler toplumu olmadan; katma değer ve istihdam yaratmaktan, nitelikli yatırım çekmekten veya etkin girişimlerin yeşerdiği ülke olmaktan bahsetmemiz mümkün değil. Normalleşmeye dönük hızla adımlar atmamız. (23.10.2017) (<http://tusiad.org/tr/basin-bultenleri/item/9814-erol-bilecik-cumhuriyet-gazetesi-soylesisi>)

TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkanı Tarkan Kadoođlu : “Olağanüstü dönem ve şartların gereksinimlerini; yerinde ve adil bir şekilde uygularken, siyasetin, ekonominin ve toplumsal hayatın normalleşmesini sağlamak da itibarımızı artıracaktır. **Yani OHAL, olağanlaşmasın istiyoruz**”

<http://www.turkonfed.org/Files/ContentFile/turkonfed-zirve-bb.pdf>

CHP İşveren Sendikaları ve Meslek Birlikleri Genel Başkan Yardımcılığı